

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН СУДАЛГААНЫ ТӨВИЙН ТАЛААРХИ МЭДЭЭЛЭЛ

Ц. Норовдондог – Судалгааны төвийн дарга, доктор (Ph.D)

2002 онд НҮБ -ийн хөгжлийн хөтөлбөр (UNDP) -өөс УИХ -ын Тамгын газарт “Ардчилсан парламентын засаглалыг бэхжүүлэх” хамтарсан төсөл хэрэгжүүлж УИХ болон УИХ-ын Тамгын газрын үйл ажиллагаанд дүн шинжилгээ хийж, зөвлөмж гаргасан. Зөвлөмжид тусгасан гол шүүмж нь “УИХ-аар батлан гаргаж буй хууль, тогтоомж, бодлогын шийдвэрийн онолын болон практик үндэслэлийг сайжруулах, судалгаа тооцооны үндсэн дээр олон нийтийн санаа бодлыг өргөнөөр тусгасан нийгэм, олон нийтийн эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн “сайн” хуулийг УИХ -аар батлан гаргах ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэхүйц судалгаа шинжилгээ, олон нийттэй харилцах албыг байгуулах нь зүйтэй” гэсэн санаа байв. Түүх сөхвөл,

- Монгол улс ардчилсан парламентын засаглалтай болсон даруйдаа анх 1991 онд Улсын Бага хурлын дэргэд Төр нийгэм - судлалын академи байгуулсан.
- 1994 онд уг академийг УИХ -ын харьяа болгосон боловч 2 жилийн дараа буюу 1996 оны сонгуулийн дараа татан буулгаж УИХ-ын Тамгын газрын Хуулийн хэлтсийн харьяа Судалгаа мэдээлэл, лавламжийн алба байгуулсан. Тэр үед судалгаа, номын сан, архив, программ хангамж, сүлжээтэй томоохон алба байсан боловч дорвитой ажиллаж чадаагүй юм.
- 2000 оны сонгуулийн дараа буюу 2001 онд тус албыг Мэдээлэл, судалгааны хэлтэс болгон өөрчилсөн боловч 4 сарын дараа татан буулгаж (шалтгаан нь удирдлагуудын хоорондхи зөрчил), Номын санг Захиргаа боловсон хүчний хэлтэст харьяалуулсан байдаг. Мэдээлэл, лавлагаа хариуцсан ердөө 2-хон ажилтан байв. Энэ үед УИХ-ын хэрэгцээт судалгааг бусад эрдэм шинжилгээ, судалгааны байгууллагаар төлбөртэй хийлгэх оролдлого хийсэн боловч 2002 - 2005 онд Байнгын хороодын захиалгаар ердөө 7-хон судалгааны ажлыг төлбөртэй гүйцэтгэж, 1 судалгааны ажлыг гүйцэтгэхэд 2 - 3 жил зарцуулж байв. (Байнгын хороод судалгаанд мөнгө зарцуулах сонирхол багатай байсан, нөгөө талаас урт хугацаанд хийсэн онолын шинжтэй суурь судалгаа нь УИХ-ын эрэлт хэрэгцээнд нийцэхгүй байв).
- 2003 онд УИХ дэргэдээ Бодлогын шинжилгээний төв байгуулсан боловч тус төв нь өөрийгөө санхүүжүүлэх зарчмаар үйл ажиллагаа явуулж байсан учраас УИХ-д бүрэн үйлчлэх боломжгүй байлаа. 2004-2008 онд БШТ нь нийтдээ 16 судалгааны ажлыг Байнгын хороодын захиалгаар гүйцэтгэсэн ба 1 судалгааг 6-12 сар, тэрнээс ч урт хугацаанд хийж байсан. Байнгын хороод төлбөртэй судалгаа хийлгэх сонирхол багатай тул ихэвчлэн гаднын байгууллагуудаас захиалга авч төлбөртэй судалгаа хийдэг байсан. БШТ нь УИХ-ын дэргэдэх байгууллага боловч улсын төсвөөс санхүүждэггүй, УИХ болон УИХ-ын Тамгын газраас төсөв санхүү, бусад асуудлууд дээр дэмжлэг тусалцаа авахад хүнд байжээ. Тамгын газрын хэлтэс, албадудтай үйл ажиллагаагаа уялдуулах боломжгүй, УИХ-ын номын сан болон УИХ-аар хэлэлцэж байгаа асуудлын талаархи мэдээлэлд ойр байгаагүй учраас шуурхай ажиллахад хүнд байсан гэдгийг тэнд ажиллаж байсан судлаачид ярьдаг юм. Вьетнамын судалгааны албанаас өгсөн бага зэргийн техникийн тусалцаа, захиалгат судалгаанаас олсон орлогоор 2008 он дуустал ажилласан байна.
- 2008 оны сонгуулийн дараа УИХ-ын Тамгын газрын бүтцэд байгуулсан Судалгааны төвийн хувьд олон ахиц дэвшил гарсан. Учир нь энэ Судалгааны төв байгуулагдах үед УИХ болон УИХ-ын Тамгын газрын хувьд багагүй туршлага

хуримтлуулж, гадаад дотоодын байгууллага, иргэдийн зүгээс нэлээд шүүмжлэлд өртөж байсан үе. 2002 онд UNDP-ийн төслөөр Тамгын газрын үйл ажиллагаанд дүн шинжилгээ хийж чухал чухал зөвлөмжүүдийг гаргасан байна. УИХ-ын стратеги төлөвлөгөө ч батлагдсан байсан.

Эхний үед Судалгаа шинжилгээ, Олон нийттэй харилцах төв нэртэйгээр 47 орон тоотой байгуулж судалгаа, шинжилгээ, УИХ-аас Засгийн газарт тавих хяналт, олон нийттэй харилцах, ордон танилцуулах, парламентын музей гэх мэтийн тухайн үед үгүйлэгдэж байсан бүх шинэлэг ажил, үйлчилгээг хариуцуулсан боловч зарим гишүүдийн зүгээс шүүмжлэлд өртөж 2009 оны 3 сард татан буулгах шийдвэрийг хүртэл УИХ өөрөө гаргаж дараа нь цуцалж байлаа. Гэвч чиг үүргийг задалж, орон тоог цөөрүүлсэнээр 28 судлаач шинжээч, 4 номын санч, нийт 32 орон тоотой, УИХ-ын номын сантай нэгдмэл байдлаар ажиллуулахаар шийдвэрлэсэн юм. Одоо судалгаа шинжилгээ, номын сан, мэдээлэл лавлагааны үйлчилгээг дагнан үзүүлж байна.

1. Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ

- Өнгөрсөн 3,5 жилийн хугацаанд тус төв нь нийт 300 орчим судалгааны бүтээгдэхүүн гаргасан. Үүнээс судалгаа, шинжилгээний тайлан – 233, ном товхимол, гарын авлага – 38, судалгааны цуврал эмхэтгэл – 12 боть байна. 1 жилд дунджаар 100 орчим судалгааны тайлан, ном товхимол гаргажээ. Өмнөх жилүүдэд судалгааны нэгжүүд УИХ-д жилд дунджаар 10 гаруй судалгааг хүргүүлдэг байсан бол 2009 оноос хойш судалгааны бүтээгдэхүүний нийлүүлэлт, шуурхай байдал, мэдээлэлийн хангамж, хэрэглээ эрс нэмэгдсэн. Судалгааны төвийг анхнаас нь бусад орнуудын парламентын судалгааны албадын жишгээр ажиллуулж, стандарт үйлчилгээ үзүүлэхийг зорьсон, нөгөө талаас өмнөх жилүүдэд судалгааны нэгжийн нэр хүнд, үнэлэмж доогуур байсан нь Төвийг ийнхүү илүү их ачаалалтай ажиллуулахад хүргэсэн. Энэ бол төвийн өнгөрсөн хугацааны ажлын бодит үр дүн юм.
- Өнгөрсөн 3,5 жилд УИХ-ын гишүүдийн захиалгаар – 132, төвийн санаачлагаар – 58, Байнгын хороод, хуулийн ажлын хэсгийн захиалгаар – 15, Тамгын газрын хэрэгцээнд – 27 судалгааны ажил нийлүүлж, эрдэм шинжилгээ судалгааны нийтлэл – 33, эрдэм шинжилгээ, онол практикийн хурал – 2, санал асуулга – 7 удаа удаа зохион байгуулсан байна. Төвийн гаргасан судалгааны тайлан, ном товхимол гарын авлагын талаар УИХ-ын гишүүд болон олон нийтийн зүгээс шүүмж гарч байгаагүй бөгөөд гишүүдээс албан ёсоор талархал ирүүлдэг болсон. Судалгааны төвийн нэр хүнд, үнэлэмж өссөн бөгөөд одоо үйл ажиллагаа, арга барилын хувьд төлөвшсөн гэж үзэж болно.
- Судалгааны бүтээгдэхүүний нэр төрөл, агуулга боловсронгуй болж байна. УИХ-д зориулан гаргаж өгч буй судалгаа нь онолын, суурь судалгаанд хамаарахгүй бөгөөд хууль тогтоох институцид шийдвэр гаргахад туслах зорилготой бодлогын (хэрэглээний) судалгаа, мэдээлэл лавлагаа, харьцуулсан судалгаа зонхилдог юм. Тус төв нь судалгааны бүтээгдэхүүнээ бодлогын судалгаа, харьцуулсан судалгаа, мэдээлэл лавлагаа, хуулийн төслийн шинжилгээ, гарын авлага, ном товхимол хэлбэрээр гаргаж байна.
- Парламент судлалд үнэтэй хувь нэмэр оруулсан хэд хэдэн дорвитой бүтээлүүдийг гаргасан. Тухайлбал, “Дэлхийн улс орнуудын парламент” (198 орныг харьцуулсан), “Дэлхийн улс орнуудын парламентын Ажлын албад” (50 орныг харьцуулсан) номыг хэвлүүлэн гаргасан нь ховор бүтээлд тооцогдоно.
- УИХ-ын статистик мэдээллүүдийг тогтмол эмхэтгэн гаргаж байна. УИХ-ын ээлжит чуулганы статистик эмхэтгэл, парламентын 4 жилийн нэгдсэн тайлан, УИХ-ын түүхэн товчоон эмхэтгэлүүдийг боловсруулах, ном, товхимол, гарын

авлага, мэдээ тайлан гаргахад Тамгын газар санаа зовох асуудалгүй болсон.

- Ном товхимол, гарын авлага гаргах, сургалт семинар зохион байгуулах тал дээр ахиц дэвшил гарсан. УИХ-ын гишүүд, судлаачид, Тамгын газрын ажилтнууд, олон нийтэд зориулсан хялбаршуулсан гарын авлага, арга зүйн зөвлөмж гаргах, эрдэм шинжилгээ- онол практикийн хурал зохион байгуулах, шаардлагатай тохиолдолд судлаач, шинжээчид хуулийн ажлын хэсэгт орж ажиллах, бодлогын зөвлөмж гаргах, хуулийн төслийг олон нийтэд сурталчлах, анкетын санал асуулга явуулах зэрэг боломжтой бүх чиглэлээр ажиллаж байна.

2. Чадавхи

- Судалгааны төв (номын сантай цуг) 32 орон тоотой. Үүнээс төвийн дарга – 1, ахлах референт – 5, референт шинжээч – 6, референт судлаач – 16, номын сангийн ажилтан – 4 боловч одоогийн байдлаар 27 ажилтантай байна. Сул орон тоо – 3, жирэмсний амралттай – 2.
- Боловсон хүчний чадавхийн хувьд, эдийн засагч – 6, хуульч – 14, социологич – 3, бусад мэргэжилтэй – 6, Эрдмийн зэрэг цолны хувьд, доктор – 2, докторант – 3, магистр – 11, магистрант – 4 байна. Насны ангилалаар, 25 - 35 настай – 15, 36 - 45 настай – 5, 46 - 55 настай – 4, 56 -аас дээш настай – 5 хүн байна.
- Бүтцийн хувьд Судалгааны төв нь Тамгын газрын Ерөнхий нарийн бичгийн даргад шууд харьяалагддаг. Тамгын газрын бусад, хэлтэс, албадуудтай Судалгааны төвийн үйл ажиллагааг уялдуулах, нэгдсэн удирдлага, зохион байгуулалтаар хангах, хөрөнгө мөнгөний асуудлыг шийдвэрлэх, гадаад дотоодын байгууллагад хандаж хүсэлт тавих зэрэг томоохон асуудлыг шийдвэрлэхэд УИХ болон Тамгын газрын даргын үүрэг роль их байсан.
- Мэдээллийн сангийн хувьд, 2010 онд Дэлхийн банкны дэмжлэгээр Хөгжлийн мэдээллийн төв байгуулсан (20 мянга орчим ам.доллар). 2011 онд БНСУ-ын Засгийн газрын хөгжлийн агентлаг (КОИКА) -гийн тусламжтайгаар 1,0 сая орчим ам долларын өртөгтэй “Цахим архив” төсөл хэрэгжүүлсэн. 2012 онд Туркийн Хөгжлийн агентлаг (ТИКА)-гийн тусламжаар 800,0 орчим ам долларын өртөгтэй “Цахим номын сан” төсөл хэрэгжүүлж байна. Туркийн төслийн хүрээнд Номын санд өндөр хүчин чадалтай 2 ш робот сканер, программ хангамж, сервер нийлүүлж байна. Мөн УИХ -ын хэвлэх цехийн тоног төхөөрөмжийг өнгөт хэвлэлийн тоног төхөөрөмжөөр шинэчилж байна. Эдгээр буцалтгүй тусламжийн үр дүнд Тамгын газар болон УИХ-ын мэдээллийн бааз бүрэн цахим хэлбэрт шилжих бэлтгэл хангагдаж байгаа бөгөөд энэ хэмжээгээр судалгааны бүтээгдэхүүний чанар сайжрах юм.
- Ажлын нөхцөлийн хувьд, Төрийн ордны зүүн жигүүрийн 4 давхарт Үндсэн хуулийн цэцийн Их, Бага танхимд байрладаг. PC компьютер, notebook, хувилагч машин, сканер зэрэг техник хэрэгсэлээр бүрэн хангагдсан. Төрийн холбоо, дотоод сүлжээ, интернетэд холбогдсон. Байрлал, мэдээллийн сүлжээнд холбогдсон байдал зэрэг нь УИХ-аар асуудлыг хэлэлцэх үе шат бүхэнд судалгаа мэдээллийг шуурхай гаргаж өгөх, УИХ-ын гишүүдтэй ойр ажиллаж тэдгээрийн эрэлт хэрэгцээнд нийцүүлэн уян хатан ажиллах боломжийг бүрдүүлж байна.
- Цалингийн ангилал, шатлалын хувьд, төвийн дарга – АА2, ахлах референт – АА5, Референт шинжээч, судлаач – АА6 ангилалд багтдаг. Судлаач, шинжээчдийн цалингийн ангилал, шатлал харьцангуй доогуур тогтсон гэж хэлж болно.
- Дотоод бүтцийн хувьд, Төв нь дотроо Судалгааны үндсэн 4 хэсэг болон мэдээллийн үйлчилгээний хэсэгтэй. Үүнд: Макро эдийн засгийн судалгааны хэсэг, Эдийн засгийн бодит салбар, хөгжлийн бодлогын судалгааны хэсэг, Нийгмийн бодлогын судалгааны хэсэг, Эрх зүй төрийн байгуулал, гадаад бодлогын судалгааны хэсэг болон Номын сантай. Судалгааны хэсгүүдийг ахлах

референт ахалдаг. Эрдэмтэн нарийн бичгийн даргын орон тоо байхгүй учраас Төвийн дарга энэ чиг үүргийг хавсран хэрэгжүүлж байна. Судлаачид ихэвчлэн багаар ажилладаг нь цаг хугацааа хэмнэх, шуурхай ажиллах боломжийг олгож байна.

- Тогтвортой ажиллах нөхцөлийн хувьд, Судалгааны төв нь Тамгын газрын нэгж учраас “Төрийн албаны тухай” хуулиар олгогдсон нөхцөлийг эдэлж, Тамгын газрын бусад ажилтнуудын нэгэн адилаар цалин хөлс, нийгмийн хамгааллын асуудлаа шийдүүлдэг. Баталгаат цалин, төрийн албан хаагчийн статус нь судлаачдыг тогтвортой ажиллуулах, мэргэшүүлэх боломжийг олгож байна.
- Хараат бус байдлын хувьд, Төсвөөс санхүүждэг, төрийн албаны статустай учраас үйл ажиллагаагаа хараат бусаар явуулах нөхцөл бүрдсэн. Олон намын төлөөлөл бүхий парламентын гишүүдэд тэгш, шударга үйлчилгээ үзүүлэх, улс төрөөс ангид байх нөхцөлийг бүрдүүлэх нь парламентын судалгааны албаны онцлог юм. Судалгааг бүх гишүүдэд тэгш, хүртээмжтэй хүргэж, уян хатан ажиллаж байна.

3. Гадаад харилцаа, түншлэл

- Тамгын газрын бүтцийн нэгж учраас парламент хоорондын болон парламентын Тамгын газар хоорондын харилцааны шугамаар бусад орнуудын ижил түвшний судалгааны албадуудтай харилцаа холбоо тогтоох, тусламж дэмжлэг авах, хамтран ажиллах таатай нөхцөл бүрдсэн.
- АНУ -ын Конгрессийн Судалгааны алба (CRS) -ны ажилтнууд Монголд нийтдээ 3 удаа ирж сургалт зохион байгуулж бүх судлаачид хамрагдсан. АНУ -ын Вашингтон хотноо Ардчилалын түншлэлийн байгууллага (HDP), USAID -аас зохион байгуулдаг судлаач нарт зориулсан сургалтанд 3 удаа, нийт 6 хүн хамрагдсан.
- БНСУ -ын Үндэсний Ассамблейн судалгааны алба (NARS) -тай хамтын ажиллагааны Санамж бичиг байгуулж, тус албаны санаачлагаар байгуулагдсан Азийн Парламентын Судалгааны албадын Форум (APRF) -ийн гишүүн болсон. БНСУ-ын Сөүл хотноо 2 удаа зохион байгуулагдсан хуралд оролцож илтгэл тавьсан.
- АНУ, Австрали, Франц, Польш, Турк, БНСВУ, Филиппин, Лаос зэрэг орнуудын Парламентын судалгааны албадын үйл ажиллагаатай газар дээр нь танилцаж туршлага судалсан.
- Дэлхийн банк, Бүгд найрамдахчуудын Олон улсын Хүрээлэнтэй Санамж бичгийн хүрээнд хамтран ажиллаж байна.
- USAID, ОУВС, АХБ, Дэлхийн банк зэрэг олон улсын байгууллагууд, мөн дотоодын эрдэм шинжилгээ судалгааны байгууллагуудаас гадаад, дотоодод зохион байгуулж буй сургалтанд судлаачдыг түлхүү оролцуулж байна. Эрдэм шинжилгээний илтгэл бичих, академик ур чадвараа нэмэгдүүлэхэд анхаарч байна. Одоогоор Япон улсад – 1, АНУ -д – 1, Тайланд – 1 судлаач 1 - 2 жил суралцаж магистр хамгаалсан. АНУ -д 4 судлаач хэлний сургалтанд суралцсан.
- Монголын ажил олгогч эздийн холбоо, Шинжлэх ухааны академи, МУИС-ийн ХЗДС зэрэг ТББ -уудтай Санамж бичиг байгуулан хамтран ажиллаж байна.
- Дэлхийн 50 гаруй орны парламентын Тамгын газар, Судалгааны албадуудын туршлагыг харьцуулан судалж ном гаргасан.
- Тамгын газрын үйл ажиллагаанд дүн шинжилгээ хийж, харьцуулсан илтгэлүүд хэлэлцүүлж, хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан.

- Олон Улсын Парламентын Номын сангуудын холбоонд гишүүнчлэлээ сэргээж дахин элссэн.

4. Судалгааны төвийн бүтэц зохион байгуулалт, чадавхийг сайжруулах тухай санал:

1. Судалгааны төв нь УИХ-д иж бүрэн үйлчилгээ үзүүлэх ёстой. Өөрөөр хэлбэл, хуулийн төсөл боловсруулах болон хэлэлцэн батлах үндсэн 2 үе шатанд аль алинд нь судалгаа, мэдээллийн эрэлт хэрэгцээ их байна. Хуулийн төсөл боловсруулах шатанд нэлээд урт хугацаа шаардсан бодлогын шинжтэй судалгаанууд хийгддэг бол хэлэлцэн батлах шатанд шуурхай судалгаа, мэдээлэл шаардагддаг.

Дээрхи 2 төрлийн судалгааг аль алиныг нь Судалгааны төв гаргаж өгөх үүрэгтэй учраас үйл ажиллагаагаа өргөтгөх зохион байгуулалтын арга хэмжээ авсан тохиолдолд илүү чанартай үйлчилгээ үзүүлэх боломжтой. Өөрөөр хэлбэл, богино хугацааны шуурхай судалгаа болон урт хугацааны бодлогын судалгааны зааг ялгааг тодорхой болгож, үүнд тохируулан хүн хүч, нөөц боломжоо зөв хуваарилах, судлаачдыг тодорхой салбар, чиглэлээр мэргэшүүлэх шаардлага байгаа юм. Ингэснээр УИХ-ын судалгаа мэдээллийн хангалт, чанар, үр дүн дээшилнэ.

2. Судалгааны албаны одоогийн статус, бүтэц зохион байгуулалт нь ихээхэн давуу боломжийг олгож байгаа. Өмнө нь 2 удаа УИХ -ын дэргэд, 2 удаа Тамгын газрын өөр хэлтсийн харьяанд байгуулж байсан боловч амжилт олоогүй юм. 2008 онд Тамгын газрын бүтцэд Судалгааны төв хэлбэрээр байгуулж, Ерөнхий нарийн бичгийн даргад шууд харьяалуулсан нь зөв шийдвэр байжээ гэдгийг ажлын үр дүн харуулж байна. Төсөв санхүүгийн асуудлыг шийдвэрлэх, төвийн нэр хүнд, чадамжийг сайжруулахад төрийн албаны статус маш их дэмжлэг болдог. Нөгөө талаас, Судалгааны алба парламентад шууд үйлчлэх ёстой. Дэлхийн жишгээс харахад, парламентын Судалгааны алба нь эсвэл Тамгын газар дотроо, эсвэл Тамгын газартайгаа ижил түвшинд зэрэгцэн оршиж байна.

Тамгын газартай зэрэгцээ бүтэц байгуулна гэхэд хууль эрх зүйн орчин, төсөв санхүү гэх мэтийн олон асуудлыг шийдвэрлэх шаардлагатай болох ба тэгээд ч УИХ бол 1 танхимтай 76 гишүүнтэй харьцангуй цомхон парламент юм. Бүтцийн асуудлаар олон ч судалгаа хийгдсэн, олон ч санаанууд байдаг. УИХ-ын дэргэдэх хүрээлэн болгоод тусад нь гаргах санаа байдаг. Хүрээлэн байгуулах санаа нь зөв юм. Гэвч Тамгын газар дахь бүтцээ үгүй хийгээд судалгаа, мэдээллийн холбогдолтой бүх чиг үүргийг хүрээлэн гүйцэтгэнэ гэвэл өрөөсгөл. Яагаад гэвэл хууль тогтоох үйл ажиллагааны цикл дунд бодлогын судалгаа болон шуурхай судалгааны 2 салбар нэгтгэгдэж байгаа учраас судалгааны албаны төв оффис нь УИХ -д ойр байж хэлэлцүүлгийн процесст үйлчлэх учиртай. Мөн өөрийн харьяа судалгааны хүрээлэн болон номын санг нэгтгэн удирдаж, бусад судалгааны хүрээлээнүүд, гэрээт судлаачидтай харилцах зэргээр судалгааны менежментийг хариуцан ажилладаг юм.

Иймд цаашид УИХ-ын судалгааны албыг чадавхижуулж, томруулья гэвэл, Тамгын газарт Судалгааны төвийг хэвээр харьяалуулж, Төвийн харьяанд Бодлогын судалгааны хүрээлэн байгуулж өргөжүүлэх нь хамгийн оновчтой шийдэл байж болох юм. УИХ -ын Тамгын газрын Судалгааны төв дотроо Судалгааны хүрээлэн, Номын сан гэсэн бүтцийн 2 нэгжтэй байна гэсэн үг. Хүрээлэн байгуулагдсанаар орон тоо, төсөв л бага зэрэг нэмэгдэнэ. (ойролцоогоор 10 - 20 орчим хүн нэмэхэд хангалттай болов уу)

Төрийн институцийн өөрийнх нь онцлогт нь тохирсон судалгааны алба, хүрээлэнг зөв арга хэлбэр, бүтэцтэйгээр ажиллуулах нь Монгол улсын хууль тогтоох байгууллагад сайн үр нөлөө үзүүлнэ. Судалгаанаас үзэхэд, Судалгааны төв нь

Тамгын газартайгаа ижил статустай цөөн орон байх ба ихэвчлэн парламентын 2 танхимтай, өндөр хөгжилтэй орнууд байна. (Судалгааг хавсаргав). \

3. Судлаач, шинжээчдэд тавигдах мэргэжлийн болон ур чадварын шаардлагыг өндөржүүлж, цалинг ахиулах шаардлага байна. Бодлогын судлаачдад онол, практик, судалгааны арга зүй, салбараар мэргэшсэн байдал, аналитик болон техник шинжилгээний ур чадвар түлхүү шаардагдах бол, мэдээллийн ажилтнуудад гадаад хэл, интернетийн орчинд ажиллах чадвар, мэдээлэл боловсруулах болон харилцааны ур чадвар илүү шаардагдана. Хамгийн гол нь Судалгааны төв парламентад суудалтай бүх улс төрийн хүчинд төвийг сахисан байдлаар үйлчилгээ үзүүлдэг тул судлаачдыг аль болохоор улс төрөөс ангид байхыг шаарддаг. Ийм байдлаар хүний нөөцийг бүрдүүлж чадвал Төвийн чадавхид ихээхэн нөлөөлөх болно.

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН